

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 123/2024-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED] proti uzneseniu Okresného súdu Trnava sp. zn. 10T/8/2022 z 24. októbra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 13. decembra 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) označeným uznesením okresného súdu. Sťažovateľ sa domáha zrušenia napadnutého uznesenia a vrátenia veci okresnému súdu na ďalšie konanie.
2. Sťažovateľ bol opatrením okresného súdu z 11. novembra 2021 ustanovený za obhajcu obvinenému z dôvodu povinnej obhajoby. Proti odsúdenému bolo vedené trestné konanie na Obvodnom oddelení Policajného zboru Hlohovec (ďalej len „OO PZ Hlohovec“) pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona.
3. Odsúdený bol ďalej v konaní vedenom na Okresnom riaditeľstve Policajného zboru Trnava (ďalej len „OR PZ Trnava“) trestne stíhaný pre zločin ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 Trestného zákona v jednočinnom súbehu s trestným činom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona.

4. Uznesením OR PZ v Trnave z 22. novembra 2021 došlo k spojeniu vecí vedených proti sťažovateľovi na OO PZ Hlohovec a OR PZ Trnava s tým, že vec bola ďalej vedená na OR PZ Trnava. Vec bola po podaní obžaloby vedená na okresnom súde.

5. Sťažovateľ si po ukončení trestného konania uplatnil na okresnom súde nárok na priznanie odmeny, náhrady hotových výdavkov a náhrady za stratu času.

6. Okresný súd uznesením z 27. apríla 2023 vydaným vyššou súdnou úradníčkou rozhodol tak, že sťažovateľovi priznal odmenu vo výške 4 053,93 eur. Súd bol toho názoru, že v prípade jednočinného súbehu, keď páchatel' jedným skutkom spácha viac trestných činov, nejde o spojenie vecí na spoločné konanie v zmysle § 13 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení účinnom do 31. decembra 2023 (ďalej len „vyhláška“). V takej veci sa určí výška tarifnej odmeny podľa veci, ktorej hodnota je najvyššia. Súd za úkony právnej služby vykonané obhajcom počas zastupovania odsúdeného v konaní pre prečin ublíženia na zdraví v jednočinnom súbehu s prečinom výtržníctva priznal odmenu za úkon právnej služby podľa § 1 ods. 3 a 4, § 12 ods. 1 písm. a) a § 13 ods. 4 vyhlášky vo výške 76,75 eur. Za úkony obhajoby po spojení vecí s ďalšími konaniami vo veci sťažovateľa uznesením vyšetrovateľa z 22. novembra 2021 súd priznal obhajcovi tarifnú odmenu podľa § 1 ods. 3 a 4, § 12 ods. 1 písm. b) a § 13 ods. 3 vyhlášky, keď tarifnú odmenu určenú z hodnoty veci s najvyššou hodnotou (pôvodne zločin ublíženia na zdraví) zvýšil o tretinu sadzby tarifnej odmeny, ktorá by mu patrila v druhej sporej veci. Za úkony právnej služby týkajúce sa rozhodovania o väzbe súd priznal obhajcovi odmenu v zmysle § 12 ods. 1 vyhlášky *per analogiam*, pretože o väzbe sa rozhoduje na neverejnom zasadnutí. Protí tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť.

7. Uznesením z 24. októbra 2023 okresný súd zamietol sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú. Súd bol toho názoru, že v prípade jednočinného súbehu ide o spojenie vecí zo zákona, keď nemožno aplikovať § 13 ods. 3 vyhlášky. Poukázal na to, že sťažovateľom označený nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 536/2018 sa týka odlišnej situácie (pokračovacieho trestného činu), nie trestných činov spáchaných v jednočinnom súbehu. Zo samotnej povahy veci v prípade jednočinného súbehu je vylúčené, aby sa o trestných činoch takto spáchaných konalo samostatne, t. j. spojenie vyplýva priamo zo zákona. V prejednávanom prípade išlo o rôznorodý jednočinný súbeh, čo však nič nemení na tom, že nešlo o spojenie vecí na spoločné konanie v zmysle § 13 ods. 3 vyhlášky a výška tarifnej odmeny sa určí podľa veci, ktorej hodnota je najvyššia. K námietke sťažovateľa o odmene za právne služby v súvislosti s rozhodovaním o väzbe podľa § 12 ods. 1 vyhlášky *per analogiam* súd, vychádzajúc so zákonného textu, uviedol, že keďže o väzbe sa rozhoduje na neverejnom zasadnutí, potom obhajcovi za všetky úkony právnej služby v rámci obhajoby v konaní súdu o väzbe, a to bez ohľadu na to, či ide o žiadosť o prepustenie z väzby, sťažnosť proti rozhodnutiam o väzbe či účasť na neverejnom zasadnutí, resp. výsluchu, patrí odmena vo výške jednej dvadsaťštvrtiny výpočtového základu.

8. Závery okresného súdu v oboch jeho uzneseniach považuje sťažovateľ za nesprávne a svojvoľné, ktoré odporujú zmyslu a účelu zákona, resp. zákonu protirečia. Takýto výklad ustanovení vyhlášky o odmenách advokátov je podľa jeho názoru neprípustný a ústavne neudržateľný, pretože sa ním zasahuje nielen do základného práva na súdnu ochranu,

ale aj do práva vlastníť majetok, pretože obhajcovia by boli pri takomto výklade nedôvodne ukraovaní o odmenu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Proti napadnutým uzneseniam podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

10. Súd neoznačil také ustanovenie Trestného poriadku alebo iného predpisu, o ktoré by opieral svoje závery. Ani z § 18 ods. 1 Trestného poriadku nevyplýva povinnosť stíhať v spoločnom konaní niektoré trestné činy alebo trestné činy spáchané v jednočinnom súbehu. Toto ustanovenie upravuje inštitút spoločného konania, avšak jeho vykonanie závisí od vyšetrovateľa, prihliadajúc na hospodárnosť a rýchlosť konania.

11. Trestný poriadok ani vyhláška nerozlišuje medzi tým, či bolo spáchaných viac trestných činov v jednočinnom súbehu alebo viacčinnom súbehu. Ak sa v jednom trestnom konaní stíhali viaceré trestné činy, hoci v jednočinnom súbehu, je potrebné aplikovať ustanovenie § 13 ods. 3 vyhlášky, pretože nejde o spojenie vecí zo zákona. Existencia zákonnej úpravy inštitútu spoločného konania (ustanovenie § 18 Trestného poriadku) nie je spojenie vecí, ktoré vyplýva zo zákona, pretože až orgán činný v trestnom konaní rozhodne, či viaceré trestné činy bude stíhať spoločne alebo osobitne.

12. Sťažovateľ zdôrazňuje, že aj pri jednočinnom súbehu ide o viac trestných činov, z ktorých každý má iné znaky skutkovej podstaty, pričom je potrebné preukazovať a zameriavať obhajobu na oba trestné činy. Vzhľadom na to je namieste priznať zvýšenú odmenu podľa ustanovenia § 13 ods. 3 vyhlášky, čo je nepochybne aj zámer zákonodarcu.

13. Podľa sťažovateľa v súvislosti s odmenou za právne zastupovanie v konaní o väzbe okresný súd nerozlišuje, či ide o konanie, ktoré sa v merite veci prejednáva na neverejnom zasadnutí (ustanovenie § 12 ods. 1 vyhlášky), alebo či ide iba o niektoré úkony v „riadnom“ trestnom konaní vykonané na neverejnom zasadnutí, pričom o veci samej sa inak rozhoduje na hlavnom pojednávaní. Ustanovenie § 12 ods. 1 vyhlášky sa aplikuje na trestné konanie, kde sa rozhoduje v merite na neverejnom zasadnutí. Ak nebolo možné úkony týkajúce sa rozhodovania o väzbe subsumovať pod základný výpočet úkonov uvedený v ustanovení § 14 ods. 1 až 5 vyhlášky, potom ustanovenie § 14 ods. 8 vyhlášky jasne určilo, akým spôsobom sa má odmena za tieto úkony vypočítať. Zdôrazňuje, že samosudca neverejné zasadnutie nevykonáva, preto aplikácia § 12 ods. 1 vyhlášky je z povahy veci vylúčená.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Ústavný súd pripomína, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny,

a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017).

15. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07, I. ÚS 348/2019).

16. Podľa § 13 ods. 3 vyhlášky pri spojení dvoch alebo viacerých vecí sa základná sadzba tarifnej odmeny určenej z tarifnej hodnoty veci s najvyššou hodnotou zvyšuje o tretinu základnej sadzby tarifnej odmeny, ktorá by advokátovi patrila v ostatných spojených veciach.

17. Podľa § 13 ods. 4 vyhlášky ustanovenie odseku 3 sa nepoužije, ak spojenie vecí na spoločné prejednanie vyplýva zo zákona. V takej veci sa určí výška tarifnej odmeny podľa veci, ktorej hodnota je najvyššia.

18. Podľa § 18 ods. 1 Trestného poriadku o všetkých trestných činoch toho istého obvineného a proti všetkým obvineným, ktorých trestné činy spolu súvisia, sa môže vykonať spoločné konanie, ak to zrejme nebude brániť ukončeniu veci v primeranej lehote.

19. Z prehľadu úkonov obhajoby uvedených v uznesení vydanom vyššou súdnou úradníčkou vyplýva, že argumentácia nesprávnej aplikácie § 13 ods. 4 vyhlášky sa má týkať dvoch právnych úkonov uskutočnených 11. novembra 2021 (prevzatie a príprava obhajoby a účasť na výsluchu obvineného), keďže za úkony po spojení vecí uznesením z 22. novembra 2021 už súd aplikoval ustanovenie § 13 ods. 3 vyhlášky. Odmena za ďalšie sťažovateľom namietané úkony obhajoby sa týka rozhodovania o väzbe, kde namieta nesprávnu aplikáciu § 12 ods. 1 vyhlášky.

20. Ústavný súd už v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 360/2023 vyslovil názor, že znenie dotknutých ustanovení je jasné a jednoznačné. V zmysle znenia ustanovenia § 13 ods. 3 vyhlášky k špecifikovanému zvýšeniu základnej sadzby tarifnej odmeny dochádza v prípade spojenia vecí (na spoločné konanie). Spojenie vecí pritom definuje § 18 ods. 1 Trestného poriadku, v zmysle ktorého k spojeniu vecí na spoločné konanie dochádza (môže sa vykonať) v dvoch prípadoch. V prvom prípade ide o subjektívnu súvislosť trestných činov, t. j. jeden obvinený spáchal viac trestných činov (viacčinný súbeh), v druhom prípade objektívnu súvislosť trestných činov, t. j. súvislosť trestných vecí viacerých obvinených, napríklad spolupáchateľstvo alebo účasť, ale aj nadväznosť trestnej činnosti iných osôb na trestnú činnosť hlavného páchatel'a pri niektorých formách trestnej súčinnosti upravených vo štvrtom diele ôsmej hlavy osobitnej časti Trestného zákona.

21. Obsah § 18 ods. 1 Trestného poriadku o spojení vecí na spoločné konanie dáva jednoznačnú odpoveď, že trestné konanie síce o dvoch trestných činoch toho istého obvineného, avšak spáchaných v jednočinnom súbehu, nie je spoločným konaním, pretože takýmto je konanie vykonávané na základe predchádzajúceho spojenia vecí (trestných činov) toho istého obvineného spáchaných vo viacčinnom súbehu. Systematický výklad § 13 ods. 3 vyhlášky (zohľadňujúci ustanovenie Trestného poriadku o spoločnom konaní) vedie k jednoznačnému záveru, že sa v sťažovateľovom prípade toto ustanovenie aplikovať nemôže, keďže v prípade jeho klienta v časti úkonov do uznesenia o spojení z 22. novembra 2021 nešlo o spojenie viacerých vecí, resp. trestných činov spáchaných vo viacčinnom súbehu na spoločné konanie, ale o jediné konanie o trestných činoch spáchaných obvineným v jednočinnom súbehu, kde z podstaty vecí k spojeniu v zmysle Trestného poriadku nedochádza.

22. Aj keď sťažovateľ považuje obhajobu obvineného v prípade jednočinného súbehu viacerých trestných činov za náročnejšiu v porovnaní s obhajobou obvineného v prípade jediného trestného činu, nejde o požadovaný stupeň náročnosti (vyšší), ktorý predpokladá citované ustanovenie vyhlášky, keď sa obhajoba týka spoločného konania o viacerých trestných činoch, ktoré boli spáchané samostatne, teda vo viacčinnom súbehu. Okresný súd po spojení vecí 22. novembra 2021 už priznal sťažovateľovi trovy podľa ustanovenia § 13 ods. 3 vyhlášky, teda podľa tarifnej hodnoty vecí s najvyššou hodnotou, zvýšenej o jednu tretinu základnej sadzby tarifnej hodnoty, ktorá by mu patrila v druhej spojenej veci.

23. Taktiež je potrebné povedať, že nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 536/2018, na ktorý sa sťažovateľ odvoláva, sa, ako správne poznamenal aj okresný súd v namietanom uznesení, netýka analogickej situácie so situáciou sťažovateľa, keďže upravuje prípad viacčinného súbehu trestných činov jedného obvineného spojených na spoločné konanie (ústavný súd vo veci sp. zn. II. ÚS 536/2018 konštatoval, že spoločné prejednanie pokračovacieho zločinu sprenevery, pokračovacieho prečinu podvodu a zločinu sprenevery je spojením viacerých trestných vecí na spoločné prejednanie a vzhľadom na to sťažovateľovi patrila odmena zvýšená v zmysle § 13 ods. 3 vyhlášky, pozn.).

24. Sťažovateľ ďalej namietal výšku tarifnej odmeny za účasť na rozhodovaní o väzbe, za čo mu súd priznal odmenu na základe primeranej aplikácie § 12 ods. 1 vyhlášky, podľa ktorého pri obhajobe v trestnom konaní vo veciach, v ktorých súd prvého stupňa rozhoduje na neverejnom zasadnutí, je základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby jedna dvadsaťštvrtina výpočtového základu.

25. Z ustanovenia § 303, § 348 ods. 3 a § 349 ods. 4 Trestného poriadku vyplýva, že Trestný poriadok neumožňuje vykonávať neverejné zasadnutie samosudcovi ani sudcovi pre prípravné konanie. Vykonávať neverejné zasadnutie ako formu súdneho zasadnutia je oprávnený iba senát, pričom podľa § 301 Trestného poriadku na neverejnom zasadnutí rozhoduje senát tam, kde nie je zákonom predpísané, že sa rozhoduje na hlavnom pojednávaní alebo na verejnom zasadnutí.

26. V prípadoch, v ktorých podľa Trestného poriadku rozhoduje senát na neverejnom zasadnutí, rozhoduje samosudca, resp. sudca pre prípravné konanie tzv. od stola (bez vykonania niektorej z foriem zasadnutia), samostatným postupom bez osobitne upravenej procesnej formy. Pri rozhodovaní o väzbe postupuje samosudca, ako aj sudca pre prípravné konanie podľa § 72

ods. 3 Trestného poriadku, pred rozhodnutím o väzbe je obvinený vypočutý a je umožnené prokurátorovi a obhajcovi položiť obvinenému otázky týkajúce sa rozhodnutia o väzbe. Ide teda o osobitný procesný úkon označovaný aj pre účel vyčíslenia odmeny obhajcu v predmetnej veci ako „výsluch obvineného – rozhodovanie o väzbe“, ktorého účelom a výsledkom je rozhodnutie o väzbe.

27. Na základe uvedeného potom z dôvodu, že svojou povahou a účelom najbližším k úkonu rozhodovania sudcu pre prípravné konanie a samosudcu o väzbe je rozhodovanie senátu o väzbe na neverejnom zasadnutí, patrí obhajcovi za takéto úkony právnej služby odmena podľa ustanovenia § 12 ods. 1 vyhlášky, t. j. vo výške jednej dvadsaťštvrtiny výpočtového základu.

28. Vzhľadom na uvedené je ústavný súd toho názoru, že okresný súd interpretoval a aplikoval citované ustanovenie vyhlášky a Trestného poriadku v súlade s ich obsahom, zohľadňujúc pritom potrebu systematického výkladu, kde zvolený výklad nijako neodporuje zmyslu a účelu dotknutých ustanovení. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

29. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. marca 2024

Peter Molnár
predseda senátu